

Yüz küsur yıllık Türk-Ermeni didişmesi sonun başlangıcına geldi



Türkiye 1915'te yaşananlar nedeniyle şu veya bu şekilde özür dileyecek. Bunun mutlaka 'Özür dilerim' formülüyle olması şart değil. 'Gerçekten üzgünüz' de yetebilir.



Dizi / 12/07/2009

Paris'ten Donikian, Leylekian'ı 'Dedeleriniz Nazi idi' söylemi nedeniyle öyle temelden sarsıyor ki kimin önüne atsanız yemez. Donikian bir entelektüel olarak olup bitenin farkında. Yüz küsur yıllık Türk-Ermeni didişmesi sonun başlangıcına geldi. Çünkü iki tarafın da içinde tartışma başladı

Aykırı sesler başladı: Donikian Leylekian'ın "Evet! Dedeleriniz Naziydi işte!" söylemi Ermeniler arasında nasıl karşılandı? Bilemiyorum çünkü bu konuda henüz çıt yok. Çıkması da kolay değil. Çünkü Türkler "Ne sözde Ermeni kırımymış? Onlar bizi öldürdüler!" süphanekesini okumaya devam ettiği sürece diasporanın genelinde bir değişme beklemek saçma olur.

Bununla birlikte, sessiz çoğunluk düşünedursun, kimi aydınlar böyle durumlarda birdenbire ses yükseltebilir. Ondandır ki o sessiz çoğunluk mırıldanmaya, arkasından da konuşmaya başlayabilir. Hep böyle olur bu.

Ve şu anda bu başlamış vaziyette. Paris'ten Denis Donikian konuştu. 'Soykırım' terimini kullanan, bu arada da blogunda yayınladığı 'Ermeni Jenosidinin Küçük Ansiklopedisi'nde alt-başlık olarak 'Metz Yeghern 1915' yazar Donikian (denisdonikian.blog.lemonde.fr), 'Laurent Leylekian'da katıldıklarım ve katılmadıklarım' diye iki uzun makale yayınladı internette. (denisdonikian.wordpress.com).

Şayan-ı dikkattir, Leylekian'ın bildirisi ile benim konuşmamı Fransızca olarak tam metin yayınlayan diaspora dergileri ve siteleri Donikian'ın bu tarihsel dönemdeki bu tarihsel makalelerinden tek kelimeyle şu saate kadar bahsetmediler. Çünkü Donikian bu iki yazıda Leylekian'ı bu "Dedeleriniz Naziydi!" söylemi nedeniyle öyle temelden sarsıyor ki, kimin önüne atsan yemez. Çünkü Donikian bir entelektüel olarak bütün olan bitenin farkında.

Birçoklarının aksine, yepyeni bir evreye girdiğimizi görüyor. Pasajlar vereyim: Diyor ki Leylekian'a hitaben: "Siz, insanlar ile onların devletlerini karıştırdınız. Size göre, bireyin devletinin ona empoze ettiğinden farklı bir varlığı olamaz. Bu çok yanlış bir yaklaşım. Değişen bir sürü şey var ve siz sanki hiçbir şey değişmemiş gibi konuşmaya devam ediyorsunuz."

Diyor ki: "Jenosit, Ermenilerin Türkleri birer insan olarak algılamalarına engel oldu. Türk dedin mi, geçmişin celladı geldi hep Ermenilerin aklına."

Diyor ki: "Yaşadığımız Brüksel'deki faaliyetlerinizi besleyen Türk inkarcılığını 'Dedeleriniz Naziydi!' diyerek bizzat inşa etmeyi başardınız. Mahsus mu yaptınız acaba, diyor insan."

Diyor ki: "Althen köyünde siz sanki bütün Ermenilerdiniz, Baskın Oran da Türk devleti. Kendisi oraya bir birey olarak çıkıp gelme cesaretini göstermişti. Ermenilerin konuğuydu. Kendisine reva gördüğünüz, konukseverliğe aykırı muameleye maruz kalmamalıydı. İstanbul'a Türkler tarafından üniversitede ders vermeye davet edilmiş bir Marc Nichanian'a aynı şeyin yapıldığını düşünün. 'Nazi' cümlenizle Althen'in havasını bir anda teneffüs edilemez hale getirdiniz."

Ve sonunda Donikian, cidden yoğun bir entelektüel birikimi yansıtan şu ağır tespiti yapıyor: Konuşmanızda, diyor Leylekian'a, Kafka'nın 'Dava'sını okuduğunuzdan bahsetmişsiniz. Aslında Baskın Oran'a yaptığınız suçlamaları yöneltten siz değilsiniz; bizzat temsil ettiğiniz sistem yani dava'nın bizzat özü yöneltiyor suçlamayı. Çünkü jenosit kadar mutlak bir suç için mutlak bir adalet isteyen mutlak hukuk, sizi mutlak bir mahkeme kurmaya götürüyor. Milan Kundera'nın dediği gibi, Kafka'nın kitabındaki mahkeme "Yargılama gücünü bizatihi güçlü oluşundan alan bir güçtür". B. Oran'ı o gün Althen köyünde bir Kafkasal kurban haline soktunuz, kendinizi de Kafkasal bir mahkeme.

Sonuç: Sivil Toplum bu işi bitirecek

Donikian'ın bu sözlerinin de gösterdiği gibi, yüz küsur yıllık Türk-Ermeni didişmesi sonun başlangıcına geldi. Çünkü hem Türklerin hem de Ermenilerin içinde tartışma başladı. Hey Koca Hrant! Senin ölün tetikledi bunu.

Tabii ki henüz barışmaya çok var. Daha epey didişeceğiz. Birbirimizi kıracağız. Üzeceğiz. Çünkü iki taraftan da diyalogu önlemek isteyen bedbahtlar var; onlar da ayakta kalabilmek için çabalarını artıracaklar. Diyalog isteyenlerin yazılarını görmezden gelecekler; onları cemaat dışına sürecekle. Bazılarımızı da yine mahkemelerde süründürecekler.

Kolay değil, aramızda 'bıçak' var; İttihatçıların bıçağı. Ayrıca, oluşmuş koca bir menfaatler silsilesi.

Ama değişme mayası girdi bir kere içimize, ikimize. Süte giren yoğurt veya peynir mayası gibi. Bundan sonra artık hiçbir şey, şükür ki, eskisi gibi olmayacak. Türkler dedelerinin yaptığı korkunçlukları görecekle, Ermeniler intikamcılıktan vazgeçecek. Türkiye şu veya bu şekilde, tekrar ediyorum, şu veya bu şekilde bir özür dileyecek.

Bunun mutlaka "Özür dilerim" formülüyle olması şart değil. "Gerçekten üzgünüz" de yetebilir. Ayrıca, malı gasp edilmiş olanın torununa, sembolik dahi olsa, malını tazmin etmeli Türkiye.

Hak yerini bir biçimde bulacak. Kan davası bitecek. Post-endüstriyel dönemde kan davası kadar gerizekalılık olamaz.

Şu anda kurulmuş olan Biz-Myassine (Biz Birlikte), Yavaş-Gamatz (Yavaş Yavaş), Şimdi-Hos (Şimdi Burada) gibi ortak sivil toplumlar yapacak bu işi, bu değişimi.

O sivil toplumlar ki, bilim onları her çeşit devlet ve her çeşit cemaat fikrine uzak, sadece 'insan' fikrine yakın olarak tanımlıyor.

Olacak. Yakındır. Fazlaca uzadı.

- BİTTİ -